

89ste vergadering

Dinsdag 29 juni 2004

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 140 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Azough, Van Baalen, Bakker, Baemans, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Bos, Brinkel, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Van Dijk, Dijksma, Dijsselbloem, Dittrich, Douma, Dubbelboer, Duivesteijn, Duyvendak, Eerdmans, Van Egerschot, Eijnsink, Eski, Ferrier, Van Fessem, Fierens, Geluk, Van Gent, Gerkens, Giskes, Griffith, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Heemskerk, Van Heemst, Herben, Hermans, Hessels, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Hofstra, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Jager, Joldersma, Kant, Karimi, Koenders, Koomen, Koopmans, Kraneveldt, De Krom, Kruijssen, Lambrechts, Lazrak, Leerdam, Van Lith, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Oplaat, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rijpstra, Rouvoet, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Sterk, Straub, Szabó, Tichelaar, Timmer, Timmermans, Tjon-A-Ten, Tonkens, Varela, Veenendaal, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Vergeer, Verhagen, Vietsch, Visser, Van der Vlies, Vos, Bibi de Vries, Jan de Vries, Klaas de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens,

Weekers, Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en mevrouw Van der Hoeven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heren Zalm, vice-minister-president, minister van Financiën, Brinkhorst, minister van Economische Zaken, Veerman, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Hoogervorst, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Van Ardenne-van der Hoeven, minister voor Ontwikkelings-samenwerking, de heren Nicolai, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Wijn, staatssecretaris van Financiën, en mevrouw Ross-van Dorp, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Dijken en Stuurman, wegens ziekte, de gehele week;

Kalsbeek, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Eijnsink, Van Aartsen en Kortenhorst, wegens bezigheden elders;

Eurlings en Haverkamp, wegens bezigheden elders, de gehele week.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als

aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is het **mondelijke vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Timmermans aan de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over de **Nederlandse steun voor de kandidatuur van de Portugese premier Barroso voor de post van voorzitter van de Europese Commissie**.

De heer **Timmermans** (PvdA): Voorzitter. Volgens de pers heeft de Europese Raad in principe besloten om de heer Barroso, de premier van Portugal, te benoemen tot nieuwe voorzitter van de Europese Commissie. Dat zou vanavond in de Europese Raad te Brussel worden afgezekerd. Omdat dit de laatste kans is om aan het kabinet te vragen waarom Nederland deze kandidatuur steunt, grijp ik die mogelijkheid aan. Ik wil de staatssecretaris twee series vragen stellen. De eerste serie gaat over de procedure; de tweede over de persoon van de heer Barroso.

Ik begin met de procedure. Heeft de staatssecretaris achteraf gezien niet een beetje spijt dat de Nederlandse regering niet veel harder heeft ingezet op een grotere rol voor het Europees Parlement in deze kwestie? Ook de VVD-fractie heeft daar steeds een van haar hoofdpunten van gemaakt tijdens de onderhandelingen. Op een gegeven moment hoorden wij daar niets meer over, maar het was altijd een van de

Timmermans

hoofdpunten. Ook mijn fractie was van oordeel dat de benoeming van een nieuwe voorzitter geheel bij het Europees Parlement zou moeten liggen. Nu is weer gebleken dat de zaak via de achterkamertjes verloopt. Heeft de staatssecretaris geen spijt?

Mijn tweede vraag gaat over de persoon van de heer Barroso. Waarom steunt de Nederlandse regering zijn kandidatuur? De heer Barroso heeft zich de afgelopen tijd laten zien als een kleurloze premier, als een allemansvriend. Hij houdt iedereen te vriend, zowel in Europa als in de Verenigde Staten, maar neemt nooit duidelijk stelling. Vreest de staatssecretaris niet een herhaling van het tijdperk-Santer met zo'n Commissievoorzitter? Is het niet veel meer in het Nederlands belang om te kiezen voor een sterke voorzitter van de Europese Commissie, daar waar de Commissie in de komende jaren heel hard zal moeten knokken om haar positie ten opzichte van de Europese Raad overeind te houden? Een zwakke Europese Commissie gaat toch zeer ten koste van de positie van kleinere landen zoals Nederland? Hebben die overwegingen bij het besluit van de regering geen rol gespeeld?

Staatssecretaris **Nicolaï**: Voorzitter. Ik dank de heer Timmermans voor zijn vragen en opmerkingen. Laat ik beginnen met de procedure, waarmee de heer Timmermans ook is begonnen. Het is waar dat de Nederlandse regering heeft gepleit voor een grotere rol van het Europees Parlement bij de totstandkoming van de benoeming van de voorzitter van de Europese Commissie. Wij hebben daar krachtig voor gepleit. Wij hebben verdergaande voorstellen bepleit dan de voorstellen die uiteindelijk in het conceptverdrag zijn opgenomen. In dat nieuwe verdrag is een grotere rol voor het Europees Parlement echter wel degelijk weggelegd. In die zin kan ik een deel van de opmerkingen van de heer Timmermans over de procedure onderschrijven. Ik denk dat het nieuwe verdrag een verbetering zou zijn, omdat daarin de rol van het Europees Parlement op twee manieren wordt verankerd. In de eerste plaats krijgt het Europees Parlement de mogelijkheid om een profiel vast te stellen waarmee het al van te voren sturend kan zijn. In de

tweede plaats moet het Europees Parlement worden gehoord door de Europese Raad voordat de Raad met zijn voordracht kan komen. Dat betekent dat het Europees Parlement de bevoegdheid die het nu al heeft, namelijk goedkeuring of afkeuring, ook geheel zal kunnen invullen en waarmaken. Ik denk dat dit inderdaad een verbetering is. Ik ben blij dat dit, mede op aandringen van de Nederlandse regering, in het verdrag is opgenomen.

Dan de steun aan de heer Barroso. De Nederlandse regering denkt dat hij een uitstekende voorzitter van de Commissie zou zijn. Als je naar zijn staat van dienst kijkt, kun je moeilijk anders dan concluderen dat hij een zeer Europees gericht en internationaal ervaren regeringsleider is. Verder heeft hij in zijn eigen land en regering daadkrachtig weten op te treden; dit pleit voor hem. Niet onbelangrijk is dat hij in Europees verband een belangrijke functie kan vervullen in het licht van waar de kloven liggen en de bruggen geslagen moeten worden. De ervaringen met de diepste recentelijke kloof, de discussie over Irak, hebben laten zien dat hij in staat is geweest om een tussenpositie, een bruggenbouwende functie, goed te vervullen. Ik denk dus dat hij alles in zich heeft om een uitstekende voorzitter van de Commissie te worden.

De heer **Timmermans** (PvdA): De meeste regeringsleiders in Europa zeggen: ach Barroso, daar kun je je geen buil aan vallen, daar neemt niemand aanstoot aan. Dat is precies dezelfde reactie als toen Santer tot voorzitter van de Commissie werd benoemd. Is de staatssecretaris niet bang dat Barroso op eenzelfde manier, niet daadkrachtig en op de winkel passend, niet in staat zal blijken te zijn om de Europese Commissie te versterken?

Staatssecretaris **Nicolaï**: Ik ben daar niet bang voor en ik heb dit geluid ook niet gehoord uit andere hoofdsteden of van andere regeringen.

De heer **Timmermans** (PvdA): Dan moet de staatssecretaris Der Spiegel van deze week maar eens lezen.

Staatssecretaris **Nicolaï**: Integendeel, een aantal regeringsleiders heeft juist expliciet zeer positief

gereageerd op deze mogelijkheid. Er zijn bij voorbaat al zeer waarderende woorden over hem uitgesproken. Ik ben het natuurlijk wel met de heer Timmermans eens dat het vreselijk belangrijk is dat wij een sterke voorzitter en een sterke Commissie krijgen. Daarover verschillen de heer Timmermans en de regering volstrekt niet van mening. Ik heb er werkelijk alle vertrouwen in dat deze Barroso met een moderne manier van doen ± hij is van een andere generatie dan andere kandidaten waarover is gesproken ± op een iets andere manier mensen weet aan te spreken voor Europa. Het is een goede kans om de Commissie juist de sterke positie te geven die de heer Timmermans en de regering willen.

De heer **Timmermans** (PvdA): De staatssecretaris sprak over versterking van de rol van het Europees Parlement. De VVD-fractie zal het met mij eens zijn dat dit maar zeer ten dele is gelukt in de nieuwe grondwet. De Europese Raad heeft een zeer stevige vinger in de pap. Als je de Europese Raad haar concurrent, de Commissie, laat bestieren, maak je de vos de baas van het kippenhok. Dat is precies wat er nu is gebeurd. De Europese Raad heeft geen belang bij een sterke Commissie, en heeft dus een zwakke voorzitter voor de Commissie geselecteerd. Ik hoor geen argument van de staatssecretaris dat dit ontkracht.

Staatssecretaris **Nicolaï**: Ik hoor in de woorden van de Timmermans een beetje een gebrek aan vertrouwen in de rol van het Europees Parlement doorklinken. Het heeft nu al de bevoegdheid om de voorzitter goed of af te keuren. Met het nieuwe verdrag kan er meer vlees op de botten komen, omdat het parlement van tevoren al mag meesturen en zo een waarschuwing kan geven over de richting aan de Europese Raad. Dit kan beter en het wordt ook beter. In zekere zin is het ook aan het Europees Parlement zelf om precies de overweging die de heer Timmermans heeft, te wegen en te toetsen. Het parlement zal deze beoogde voorzitter van de Commissie overigens al op 22 juli aan de tand voelen.

De heer **Timmermans** (PvdA): Ik heb nog één slotvraag, waarmee ik de

Nicolaï

staatssecretaris wil bewegen om het luik van het achterkamertje nog iets verder open te zetten. Is er in ruil voor de Nederlandse steun misschien een deal gemaakt over de uitkomst van de voetbalwedstrijd aanstaande woensdag, of gaan de relaties met Portugal niet zover?

Staatssecretaris **Nicolaï**: Die deal is er niet, maar stilletjes denk ik wel dat Portugal na dit succes morgen anderen ook een succes gunt.

De **voorzitter**: Ik mag het niet zeggen, maar dit vond ik wel een leuk antwoord. De heer Duyvendak heeft nog een aanvullende vraag.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Die wil ik stellen aan de heer Timmermans en de heer Van Baalen. Het Europees Parlement moet instemmen met de benoeming van deze voorzitter. Wij hebben een krachtige voorzitter nodig. De heer Timmermans zegt dat hij grote twijfels heeft of dit de juiste man op de goede plek is. De GroenLinksfractie heeft twijfels over zijn politieke profiel. De Groenen in het Europees Parlement zullen het initiatief nemen voor een motie dat het parlement niet instemt met zijn benoeming. Kunnen de grote fractie van de socialisten en de fractie van de liberalen al zeggen of zij die motie steunen?

De **voorzitter**: Ik merk op dat de procedure alleen toestaat dat er een vraag wordt gesteld aan één Kamerlid. De heer Van Baalen komt echter enthousiast naar voren, dus voor één keer maak ik een uitzondering. Dit is dus niet helemaal conform de procedure.

De heer **Timmermans** (PvdA): Ik kan daar geen definitief uitsluitel over geven, maar mij is wel opgevallen dat de sociaal-democraten in het Europees Parlement negatief hebben gereageerd op deze voordracht. Het ligt wel in de rede dat zij zich zullen verzetten tegen de benoeming van de heer Barroso.

De heer **Van Baalen** (VVD): Het is toch werkelijk van de gekke om voordat je iemand hebt gehoord en vragen aan hem hebt gesteld in het Europees Parlement, bij voorbaat te zeggen: wij zullen hem afwijzen. Hij dient zich in het debat te bewijzen en de liberale fractie, zo heb ik

vernomen, zal hem op zijn woord nemen en zal hem ook bevragen. U loopt nu op de zaak vooruit en dat is onverstandig voor een politicus.

Vragen van het lid Karimi aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking over de **situatie in Darfur en berichten over vermeende genocide**.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik vraag aandacht voor de situatie in Sudan en in het bijzonder in Darfur. Wij weten al maandenlang dat de situatie zeer ernstig is. De internationale gemeenschap komt naar onze mening nog steeds te laat en te traag in actie. Het regenseizoen is bijna begonnen en de Arabische milities hebben met hun tactiek van verschroeiende aarde vernield, verkracht, vermoord en de hele bevolking van Darfur in het beste geval op de vlucht gejaagd. Berichten dat het om etnische zuivering en genocide zou gaan, worden steeds hardnekkiger. Zowel VN-instellingen als de speciale gezant voor oorlogsmisdaden in de VS komen met berichten in deze richting. De internationale gemeenschap heeft de verplichting om in te grijpen en niet toe te kijken, zoals bijvoorbeeld in Rwanda is gebeurd. Herhaling daarvan moet worden voorkomen.

De minister voor Ontwikkelingssamenwerking heeft van Sudan terecht een speerpunt van beleid gemaakt. Dat schept verplichtingen en daarom verwachten wij van haar nog meer actie. Ik stel haar daarom de volgende vragen.

- Is er inmiddels verbetering opgetreden in de toegang van VN-instellingen en hulporganisaties tot het gebied? Als dat niet het geval is, welke acties heeft de minister dan de afgelopen twee weken ondernomen sinds wij in de Kamer hierover hebben overlegd?

- Inmiddels is de heer Jan Pronk benoemd tot speciale gezant van de secretaris-generaal van de VN voor Sudan. Heeft zijn mandaat ook betrekking op het gebied Darfur? Als dat niet zo is, is de Nederlandse regering dan bereid om voor uitbreiding van zijn mandaat te pleiten? Hoe zou de minister de heer Pronk in zijn acties kunnen ondersteunen?

- Biedt de VN-Veiligheidsraad-resolutie ook de mogelijkheid om een missie te sturen naar de regio Darfur? Als dat zo is, gaan de Nederlandse regering en de EU daar dan aan bijdragen? Houdt Nederland rekening met een eventueel verzoek van de VN voor het sturen van troepen?

- Het Europees Parlement heeft in een resolutie gepleit voor het instellen van een "no-flyzone" boven Darfur. Is de Nederlandse regering bereid om hieraan steun te verlenen en zal zij dit internationaal bepleiten?

Minister **Van Ardenne-van der Hoeven**: Voorzitter. Het is terecht dat de Tweede Kamer aandacht vraagt voor Darfur. Het is gelukkig niet voor de eerste keer. Een aantal weken geleden hebben wij een uitgebreid debat gevoerd. De Nederlandse regering heeft daarin opening van zaken gegeven over datgene wat wij tot dat moment hadden gedaan. De Nederlandse regering is actief geweest. Wij waren het eerste Europese land dat aan de orde heeft gesteld bij de regering in Khartoum dat er een noodzaak was tot het openen van het gebied om humanitaire hulpverlening toe te laten en voor de Sudanese regering om het geweld te verminderen en te zoeken naar een politieke oplossing. Dat was vorig jaar november. In januari zijn wij teruggegaan en hebben onze verzoeken herhaald. Wij hebben de politieke druk weten op te voeren totdat er begin april een akkoord lag tussen de strijdende partijen en de Sudanese regering. Het was de Nederlandse ambassadeur in Khartoum die als eerste een bezoek bracht aan het gebied. Wij hebben daarvan als eerste het verslag kunnen zien. Het is een ongekend drama wat zich daar heeft afgespeeld en zich nog steeds afspeelt. Mevrouw Karimi heeft daarin volstrekt gelijk. Meer dan één miljoen mensen zijn getroffen. Van de zeven miljoen inwoners zijn één miljoen van huis en haard verdreven. Een aantal van hen is vermoord of verkracht en er is op grote schaal geplunderd. Is dat nu voorbij? Dat is helaas niet het geval, ondanks het feit dat er een akkoord ligt. Drie partijen moeten zich eraan houden en dat gebeurt nog steeds onvoldoende. Wat te doen? Nederland verplicht zich aan het gebied en